

European Social Partners in Education Embracing Digitalisation

Raport final de cercetare

cu privire la provocările și oportunitățile pentru sectorul educațional în era digitală

Rezumat

Rezumat

Raportul de față prezintă rezultatele finale ale cercetării efectuate în cadrul proiectului comun inițiat de partenerii sociali europeni în educație - ETUCE (Comitetul Sindical European pentru Educație) și EFEE (Federația Europeană a Angajatorilor din Educație) - cu privire la provocările și oportunitățile pentru sectorul educațional în era digitală, desfășurat în perioada 2020-2021. Scopul principal al proiectului a fost să asigure un cadru comun de reflecție pentru partenerii sociali ETUCE/EFEE cu privire la posibilitățile oferite de instrumentele digitale pentru consolidarea sectorului educațional și în special pentru promovarea atractivității meseriei de profesor.

La începutul proiectului, în lunile noiembrie-decembrie 2020, a fost realizat un sondaj online cu privire la digitalizarea în sectorul educațional, al cărui scop a fost să reunească experiențele, opiniile și bunele practici din cadrul organizațiilor membre ale ETUCE și EFEE. În total, au fost primite 70 de răspunsuri din sectoarele educaționale și țările membre ale ETUCE și EFEE. În urma sondajului, au avut loc două vizite de studiu în format online, în Danemarca (februarie 2021) și în România (aprilie 2021), ocazie cu care au fost intervievate o serie de părți interesate din sistemul educațional din ambele țări.

Constatările activităților de cercetare sunt puternic influențate de aspectele specifice ale sistemelor educaționale în contextul pandemiei de COVID-19.

Nu există nicio îndoială că **pandemia de COVID-19 a determinat o schimbare majoră** în utilizarea tehnologiilor „digitale” în educație, iar întrebarea principală este dacă această schimbare este doar temporară sau dacă va fi perpetuată și dezvoltată în continuare de personalul din educație. Impactul crizei provocate de COVID-19 asupra digitalizării în educație a fost unul semnificativ. Toate sistemele educaționale din Europa au recurs la o formă sau alta de educație online în perioada inițială a pandemiei. **Reacția la schimbările determinate de pandemie a fost în general pozitivă în majoritatea sistemelor educaționale**, deși unele grupuri de cursanți nu s-au bucurat de beneficii în mod egal. Instituțiile de învățământ, dar și personalul didactic și de conducere au răspuns bine la această schimbare și au demonstrat un răspuns pozitiv, acceptând schimbarea, pentru ca procesul educațional să continue.

Deși în urma pandemiei au fost constatate multe efecte pozitive, au fost raportate și o serie de provocări, printre care și nivelurile diferite de pregătire ale instituțiilor de învățământ în vederea trecerii la educația online, lipsa infrastructurii digitale, lipsa competențelor digitale, dar și volumul de lucru suprasolicitant și preocupările de ordin pedagogic. Prin urmare, există riscul ca experiența digitalizării în contextul pandemiei de COVID-19 să devină o oportunitate ratată. În plus, se pune întrebarea care dintre practicile educației digitale vor fi păstrate de instituțiile educaționale și care vor fi date deoparte.

Dincolo de impactul imediat al crizei provocate de COVID-19, organizațiile membre ale ETUCE și EFEE au căzut de acord cu privire la **principalele provocări** legate de digitalizarea în educație. Aceste provocări sunt în principal legate de impactul social negativ și de costurile cu digitalizarea, precum și de creșterea volumului de muncă și de apariția unor probleme legate de sănătate și de siguranță. În schimb, a existat **un consens mai redus cu privire la principalele oportunități** reprezentate de educația digitală, printre care se numără:

- mai multe posibilități pentru învățarea individuală și stimularea cursanților să adopte un proces de învățare cu disciplină autoimpusă;
- creșterea accesului la educație și promovarea incluziunii;
- crearea de experiențe de învățare mai atrăgătoare pentru cursanții expuși riscului de abandon școlar;
- un grup restrâns a considerat că reducerea costurilor administrative este principalul avantaj al utilizării instrumentelor digitale.

Utilizarea tehnologiilor digitale în sistemele educaționale este răspândită pe scară largă, dar există diferențe de la un cadru educațional la altul. Se pare că instrumentele digitale sunt puțin utilizate în procesul educațional față în față, fiind doar parțial utilizate în practicile de predare și învățare sau în procesele de evaluare aferente. În general, se pare că personalul didactic este mai dispus să utilizeze instrumentele digitale. Cu toate acestea, **s-a constatat un decalaj semnificativ în ceea ce privește pregătirea profesională**, deoarece personalul didactic nu a beneficiat de instruire profesională eficientă și de calitate în ceea ce privește metodele pedagogice în mediul digital. În special, s-a constatat existența unui decalaj semnificativ în ceea ce privește furnizarea de cursuri de instruire profesională de calitate cu privire la utilizarea internetului și a instrumentelor de comunicare în predarea online și/sau mixtă.

Un alt aspect important este legat de cei care dezvoltă și furnizează instrumentele și dispozitivele digitale utilizate în procesul de predare online/mixtă din sectorul educațional. **Comaniile private joacă un rol esențial**, existând o implicare redusă a factorilor de decizie din sistemul educațional în procesul de dezvoltare și de furnizare a unor astfel de tehnologii. Privind în perspectivă, sectorul privat va continua să aibă un rol major în dezvoltarea instrumentelor digitale pentru sectorul educațional. Acest lucru suscită întrebări cu privire la modul în care ar putea fi atenuată influența acestui sector asupra digitalizării în educație, printr-o utilizare atentă și bine gândită a instrumentelor digitale, un aspect extrem de important în întreaga Europă.

A existat un consens general în rândul părților interesate consultate cu privire la **tipurile de investiții de care este nevoie** astfel încât să se asigure o dezvoltare optimă a educației digitale. Printre acestea se numără investițiile în dezvoltarea abilităților și competențelor personalului didactic, a infrastructurii digitale și a instrumentelor pentru cursanți și profesori. Când privește **competențele digitale ale personalului didactic**, s-a constatat că nivelul auto-evaluat de înțelegere a conceptului de competențe digitale este foarte ridicat. Cu toate acestea, nu pare să fie transpus și în practică: nu tot personalul didactic dispune în realitate de competențe digitale extinse, iar acest aspect impune o analiză mai aprofundată. Această situație nu trebuie să surprindă, mai ales când este corelată cu constatările conform cărora **nu există structuri de sprijin și procese uniforme** care să susțină dezvoltarea competențelor digitale. Este clar că este nevoie ca profesorii să aibă acces, în toate etapele carierei lor, la programe de calitate pentru dezvoltarea competențelor digitale, care să le dea încredere și să le ofere cunoștințele de care au nevoie astfel încât să le poată utiliza în mod eficient în predarea către cursanți. Acest lucru pare să fie legat de aspectul calității și al dezvoltării profesionale în context digital, precum și de nevoia de asistență de calitate pentru profesori, în vederea dezvoltării și aducerii la zi a competențelor lor digitale.

De asemenea, măsura în care aceste nevoi de instruire sunt îndeplinite arată **un decalaj socioeconomic semnificativ**: profesorii care locuiesc și își desfășoară activitatea în zonele rurale și mai sărace par să fie în dezavantaj. Aceste constatări sunt deosebit de alarmante și sugerează că este nevoie de cercetări mai aprofundate și de acțiuni suplimentare în acest sens, deoarece sunt în joc competențele digitale de bază ale personalului educațional.

În sfârșit, sistemele educaționale au reușit cu succes să facă tranziția rapidă către modalități de predare la distanță în perioada pandemiei de COVID-19. Cu toate acestea, în realitate, personalul educațional are nevoie de o susținere mult mai mare, astfel încât să poată include în mod corespunzător tehnologiile digitale și metodele de predare asociate în practica de la clasă. Acest lucru va fi considerat o prioritate esențială pentru organizațiile membre ale EFEE și ETUCE pe termen scurt și lung, deoarece se preconizează că digitalizarea va deveni tot mai mult o parte integrantă a tuturor aspectelor ce țin de procesul educațional, inclusiv în susținerea activităților de predare și învățare.

Organizațiile membre ale EFEE și ETUCE au întreprins **o serie de măsuri de succes** care vizează digitalizarea în educație. Totuși, din perspectiva dialogului social, adevăratul potențial al educației digitale nu a fost încă valorificat pe deplin. Sindicatele și organizațiile angajatorilor tind să lucreze la soluționarea aspectelor legate de educația digitală de unele singure sau împreună cu alte organizații/confederații, mai degrabă decât în colaborare cu ceilalți parteneri sociali. Prin urmare, nivelul activităților în colaborare este mai redus, comparativ cu inițiativele întreprinse de fiecare organizație în parte.

În sondajul efectuat pentru EFEE și ETUCE, au fost prezentate o serie de sugestii pentru acțiuni concrete, printre care se numără furnizarea de informații și monitorizare, împărtășirea bunelor practici, platforme pentru discuții și schimburi de idei, precum și redactarea de îndrumări, recomandări și planuri de acțiune, care să ajute organizațiile membre naționale să abordeze aspectele legate de educația în mediul digital.